

Ludvig Schrøder: Danmarks Hjæpekilder og Næringsveje. Historiske Fremstillinger; Første Række. Med 91 Figurer. Ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. Kbhvn., i Komm. hos G. E. C. Gad 1894 (312 S.). (Pris 2 Kr.)

De historiske Fremstillinger i dette første Bind omhandle: Brugen af Sten, Rav og Ler i Hedenold; middelalderlige Bygninger; Forsøg paa Glastilvirkning; Tilvirkning af Lervarer og af Manufakturvarer indtil Udbrudet af den engelske Krig; Skovbrug og Landbrug i ældre og nyere Tid; Fabriker, der i særlig Grad have indvirket paa Landbruget (Sukker-, Cikorie-, Spirit-Fabriker, Bryggerier og Brænderier m. m.).

Billederne ere dels Portrætter, dels Gengivelser af Bygningsværker, Industrigenstande m. m.

Fremstillingen er populær i Ordets bedste Betydning. Bogen er en af de bedste af de mange gode Bøger, som Udvalget for Folkeoplysningens Fremme i Aarenes Løb har udgivet, og fortjener den størst mulige Udbredelse.

Den korte Indholdsfortegnelse, hvormed Bogen er forsynet, forslaar aldeles ikke. Man savner et Navne-register, — men det følger maaske med Værkets næste Del.

Fabiske Essays om Socialismen. I. G. Bernard Shaw: Økonomisk Analyse. Oversat af Francis Wolff, cand. mag. Bergen. Ragnvald Paulsons Forlag. 1894. (X + 50 S.)

»I Begyndelsen af Ottiaarene«, skriver Oversætteren i sit Forord, »dannedes i England *Det Fabiske Samfund*, en Forening af Kunstnere, Forfattere, Arbejdere, Professorer, Lærere, Læger, Journalister, Præster, Handelsmænd og

Ludvig Schrøder: Danmarks Hjæpekilder og Næringsveje. Historiske Fremstillinger; Første Række. Med 91 Figurer. Ved Udvalget for Folkeoplysningens Fremme. Kbhvn., i Komm. hos G. E. C. Gad 1894 (312 S.). (Pris 2 Kr.)

De historiske Fremstillinger i dette første Bind omhandle: Brugen af Sten, Rav og Ler i Hedenold; middelalderlige Bygninger; Forsøg paa Glastilvirkning; Tilvirkning af Lervarer og af Manufakturvarer indtil Udbrudet af den engelske Krig; Skovbrug og Landbrug i ældre og nyere Tid; Fabriker, der i særlig Grad have indvirket paa Landbruget (Sukker-, Cikorie-, Sprit-Fabriker, Bryggerier og Brænderier m. m.).

Billederne ere dels Portrætter, dels Gengivelser af Bygningsværker, Industrigenstande m. m.

Fremstillingen er populær i Ordets bedste Betydning. Bogen er en af de bedste af de mange gode Bøger, som Udvalget for Folkeoplysningens Fremme i Aarenes Løb har udgivet, og fortjener den størst mulige Udbredelse.

Den korte Indholdsfortegnelse, hvormed Bogen er forsynet, forslaar aldeles ikke. Man savner et Navne-register, — men det følger maaske med Værkets næste Del.

Fabiske Essays om Socialismen. I. G. Bernard Shaw: Økonomisk Analyse. Oversat af Francis Wolff, cand. mag. Bergen. Ragnvald Paulsons Forlag. 1894. (X + 50 S.)

»I Begyndelsen af Ottiaarene«, skriver Oversætteren i sit Forord, »dannedes i England *Det Fabiske Samfund*, en Forening af Kunstnere, Forfattere, Arbejdere, Professorer, Lærere, Læger, Journalister, Præster, Handelsmænd og

ingen Millionærer, men adskillige, som maa kaldes Rigfolk. De er alle Socialister, mange af dem fremragende Mænd og Kvinder Ved at ta Navnet efter den gamle romerske Feltherre, Quintus Fabius Maximus med Tilnavnet Nøleren, har de villet tilkendegive, at de venter en større Modenhed hos Folket, inden den socialdemokratiske Stat med Held kan gennemføres. Men mens de oppebier Fremtiden, ligger de ikke paa Ladsiden: de udfolder et energisk Arbejde, holder Foredrag i Mængde, udgir Smaaskrifter og diskuterer i Præssen og paa Møder, gør ikke alene direkte Propaganda for Socialismen, men kaster sig ogsaa ind i Dagens Politik, vel vidende, at der gives ikke det Spørgsmaal, hvor Socialismen ikke kan bores ind og faa et Ord med i Laget: alt er Socialisme eller Anti-socialisme.* Dog — de holder Hadet og Lidenskaben fjernt fra sin Agitation.*

Naar man har læst det første, her i norsk Oversættelse foreliggende »Fabiske Essay«, forbavses man ved at se Fabierne og deres Agitation karakteriseret saaledes som ovenfor. G. Bernard Shaws »Analyse« af det bestaaende Samfund er udført med Dygtighed, selv om den ikke bringer noget nyt for Dagen; — men lidenskabsløs er den mindst af alt. Den Mildhed og det betænksomme Væsen, Quintus Fabius Maximus Cunctator var berømt for, spores aldeles ikke i det foreliggende Skrift. Naar en Mand i sine Modstandere kun ser »tomme og stærblinde Skvadronører«, naar han betragter og betegner alt, hvad de siger og skriver, som »det rene Vrøvl«, udsprunget af »den pure Uvidenhed« og »aaabenbar Dumhed«, naar han slynger Skældsord paa Skældsord i Hovedet paa Stuart Mill, Ricardo

og alle »orthodoxe« Statsøkonomer, saa kan man ikke sige, at han »holder Hadet og Lidenskaben fjernt fra sin Agitation«. Med en umaadelig Hidsighed, med en ustyrlig Lidenskabelighed er Bogen skreven, og nogen Cunctator er denne »Fabier« ikke.

Hvad han har opdaget ved sin Analyse af Jordrente, Arbejdsløn, Kapitalisme, Proletariat og Overbefolkning, er, at der i det bestaaende Samfund stadigt foregaar en Exploitering af den Ene ved den Anden. Som bekendt har man før gjort den Opdagelse, — men kun sjeldnere er den bleven forkyndt med en saadan Voldsomhed som her. Hvad der vilde have været vigtigere at faa Besked om, var den Maade, paa hvilken man kan komme bort fra det Faktum, at den Stærke exploiterer den Svage. Naturligvis er det »Socialismen«, der skal hjælpe os; men der er saa meget, der hedder »Socialisme«; lidt mere præcis Oplysning vilde her have været paa sin Plads. Dog Forlangendet herom slipper Forfatteren fra ved en meget nem Erklæring, saalydende: »hvorledes den økonomiske Løsning skal sættes ud i Livet, hører ikke ind under Rammen af dette Essay«. Og derefter tilføjer han: »Men dersom vi kommer saa langt som til en fornuftmæssig Overbevisning om, at Oprindelsen til vor sociale Elendighed ikke er noget Kildevæld, der for evigt skal udspy Forvirring og Nød, men kun et kunstigt System, der er modtageligt for en næsten uendelig Tillempning og Omordning, ja for en fuldstændig Omstyrtning og Genopbyggen efter Menneskets Vilje, — da er der løftet en uhyre Sten fra Menneskenes Bryst, undtagen for deres Vedkommende, som, hvad enten de tilstaar det for sig selv eller ikke, hænger ved

den nuværende Tingenes Tilstand ifølge slette Motiver.«
Ja, — dersom! Men vi er netop ikke komne til en saadan »fornuftmæssig Overbevisning«. Hin uhyre Sten trykker fremdeles vort Bryst, og det er ikke lykkedes Forfatteren at løfte den. Vor Overbevisning er tværtimod den, at Oprindelsen til vor sociale Elendighed er et Kildevæld, der for evigt skal udspy Forvirring og Nød, omend ganske vist med varierende Styrke og under afvejlende Former. Hint Kildevæld er nemlig selve den menneskelige Naturs og alle jordiske Tings Ufuldkommenhed. Ja, kunde »Fabierne« overbevise os om, at det vil lykkes at omskabe Menneskene til guddommelige Væsener, saa vilde de »løfte en Sten fra vort Bryst«. Men foreløbig have vi den, som vi tro »fornuftmæssige« Overbevisning, at Menneskene ville vedblive med at være Mennesker.

A. P.-St.
